

[Legal Act of Ukraine]. <http://pravoved.in.ua/section-law/191-zuonbu.html>

Moldavska, O. V., and Kiiakh, Yu. V. "Analiz bankiv z inozemnym kapitalom" [Analysis of banks with foreign capital]. *Biznes Inform*, no. 9 (2013): 287-292.

Novyi kurs: reformy v Ukraini. 2010 – 2015 [New Course: Reforms in Ukraine. 2010 – 2015]. Kyiv: NVTs NBUV, 2010.

Ofitsialnyy sayt Assotsiatsii ukrainskikh bankov. <http://www.aub.org.ua>

Ozhegov, I. S., and Shvedova, O. Yu. "Tolkovy slovar" [Dictionary]. <http://slovarozhegova.ru/>

Ofitsialnyy sayt Natsionalnogo banka Ukrainy. <http://www.bank.gov.ua>

"Solving the Too Big to Fail Problem". <http://www.newyorkfed.org/newsevents/speeches/2012/dud121115.html>

"Uroky bankivskoi kryzy 2008 – 2009 rokiv i shliakhy stratehichnoi transformatsii bankivskoi haluzi Ukrainy. Analitichna zapyska" [The lessons of the banking crisis of 2008 – 2009 years and ways of strategic transformation of the banking sector in Ukraine. Policy Brief]. <http://aub.org.ua/images/analizzapaub.doc>

Zvarych, O. I. "Rozshyrennia investytsiinykh mozhlyvosti bankivskoi systemy na osnovi vykorystannia instrumentiv hroshovo-kredytnoho rehuliuвання" [The expansion of investment opportunities banking system through the use of instruments of monetary control]. *Biznes Inform*, no. 12 (2012): 298-304.

УДК 336.713

КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ДОСТАТНОСТІ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКУ

© 2014 АЗІЗОВА К. М.

УДК 336.713

Азізова К. М. Комплексна оцінка достатності ресурсного потенціалу банку

Метою статті є розробка методичних рекомендацій щодо оцінки достатності ресурсного потенціалу банку за рахунок визначення та аналізу всіх його складових і використанню методу рейтингової оцінки. Аналізуючи, систематизуючи та узагальнюючи наукові праці зарубіжних та українських науковців, було розглянуто комплексний підхід до управління ресурсним потенціалом банку. У результаті дослідження визначено особливості комплексного підходу в управлінні ресурсним потенціалом банку, для узагальнюючої комплексної оцінки достатності ресурсного потенціалу банку було використано метод середньої геометричної та нормативних значень обраних коефіцієнтів для розрахунку. Розраховано рейтингову оцінку ресурсного потенціалу ПАТ Банку «Меркурій» за такими показниками, як: залучені та позичені й власні ресурси. Викладений алгоритм отримання рейтингової оцінки ресурсного потенціалу може застосовуватися для порівняння банків у динаміці.

Ключові слова: банк, оцінка, ресурсний потенціал, рейтингова оцінка.

Табл.: 3. **Формул.:** 4. **Бібл.:** 10.

Азізова Катерина Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра банківської справи, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: azizova_em@mail.ru

УДК 336.713

Азизова Е. М. Комплексная оценка достаточности ресурсного потенциала банка

Целью статьи является разработка методических рекомендаций относительно оценки достаточности ресурсного потенциала банка за счет определения и анализа всех его составляющих и использования метода рейтинговой оценки. Анализируя, систематизируя и обобщая научные труды зарубежных и украинских ученых, был рассмотрен комплексный подход к управлению ресурсным потенциалом банка. В результате исследования определены особенности комплексного подхода в управлении ресурсным потенциалом банка, для обобщающей комплексной оценки достаточности ресурсного потенциала банка был использован метод средней геометрической и нормативных значений выбранных коэффициентов для расчета. Рассчитана рейтинговая оценка ресурсного потенциала ПАТ Банка «Меркурий» по таким показателям, как: привлеченные и заёмные, собственные ресурсы. Изложенный алгоритм рейтинговой оценки ресурсного потенциала может применяться для сравнения банков в динамике.

Ключевые слова: банк, оценка, ресурсный потенциал, рейтинговая оценка.

Табл.: 3. **Формул.:** 4. **Библ.:** 10.

Азизова Екатерина Михайловна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра банковского дела, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: azizova_em@mail.ru

UDC 336.713

Azizova K. M. Complex Assessment of Sufficiency of the Bank Resource Potential

The goal of the article is development of methodical recommendations regarding assessment of sufficiency of the bank resource potential by means of identification and analysis of all its components and use of the method of rating assessment. Analysing, systemising and generalising scientific works of foreign and Ukrainian scientists, the article considers a complex approach to the bank resource potential management. In the result of the study the article identifies specific features of a complex approach in the bank resource potential management. The method of geometric average and normative values of selected ratios for calculation was used for the generalising complex assessment of sufficiency of the bank resource potential. The rating assessment of the Public JSC Mercury Bank resource potential was calculated by such indicators as: debt, loan and own resources. The stated algorithm of the rating assessment of the resource potential could be applied for comparison of banks in dynamics.

Key words: bank, assessment, resource potential, rating assessment

Tabl.: 3. **Formulae:** 4. **Bibl.:** 10.

Azizova Kateryna M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Banking, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: azizova_em@mail.ru

Сучасний етап формування ринкових відносин в Україні характеризується прискореними темпами зростання як кількісних, так і якісних показників розвитку, особливо в банківській сфері, і потребує якомога ширшого охоплення всіх аспектів впливу на діяльність конкретного об'єкта, яким може виступати банк. Специфічна роль банку як посередника руху фінансових ресурсів визначає особливості управління його фінансовими ресурсами як тими, що знаходяться у розпорядженні банку, так і тими, що можуть бути залучені, тобто його ресурсним потенціалом. Це обумовлює врахування низки суб'єктивних та об'єктивних факторів, багато з яких має визначальний вплив, тому необхідно розглядати їх комплексно, що дозволить визначити ступінь впливу того чи іншого фактора на діяльність банку з формування та розміщення його ресурсного потенціалу. На сьогоднішній день банки стикаються не стільки з проблемою забезпечення їх діяльності стабільною та надійною ресурсною базою, скільки надійного розміщення наявних ресурсів з тим, щоб забезпечити належний рівень прибутку, підтримки ліквідності балансу та з мінімальним ризиком для даного виду вкладень. Це стає особливо актуальним в умовах посилення конкуренції між банками та активного проникнення на вітчизняний ринок банків з іноземним капіталом, що ставить українські банки часом в нерівні умови конкуренції. З огляду на це банкам необхідно виробляти гнучку стратегію їх діяльності, засновану на комплексному підході до розуміння нерозривної єдності в однаковій мірі проблем як формування, так і розміщення ресурсів банку.

Теоретичним і практичним аспектам комплексної оцінки достатності ресурсного потенціалу банку та методів управління ресурсами банків присвячено праці таких зарубіжних авторів: Г. Асхауера, Д. Полфреман, Ф. Форда, Дж. Сінкі, Е. Рід, Р. Костер, Е. Гілл, Р. Сміта; російських учених – А. Лаврушина, Г. Панової, А. Тавасієва, В. Усоскіна, В. Чаусова та інших; українських учених – О. Васкоренка, А. Вождова, А. Герасимовича, О. Дзюбюка, Ж. Довгань, О. Заруби, А. Єпіфанова, В. Коваленко, С. Козьменка, Р. Козовської, А. Кириченка, І. Лютого, А. Мороза, С. Павлюка, Л. Примостки, І. Сала, М. Савлука, Т. Смовженко, Р. Тиркала, І. Федосік, В. Шелудько та інших.

Вивчення й аналіз опублікованих з даного питання робіт дозволили зробити висновок про те, що значна частка задач стосовно забезпечення банківських установ необхідним обсягом ресурсів залишається недостатньо розробленою як у науковому, так і в організаційно-практичному аспектах.

Метою статті є розробка методичних рекомендацій щодо оцінки достатності ресурсного потенціалу банку за рахунок визначення та аналізу всіх його складових і використанню методу рейтингової оцінки.

Перш ніж розглядати питання застосування комплексної оцінки, розглянемо етимологію слова «комплекс». У економічному словнику подається визначення терміна «комплекс», який походить від латинського слова *complexus* – зв'язок, поєднання і визначається як сукупність, поєднання предметів, дій, явищ або властивостей, які становлять одне ціле [5, с. 253].

Отже, комплексний підхід до управління ресурсним потенціалом банку повинен враховувати та поєднувати різні аспекти, які б дозволяли отримати найбільш бажаний кінцевий результат при мінімізації негативних впливів (встановлення допустимих значень їх параметрів) та являє собою логічний спосіб мислення, відповідно до якого

процес вироблення й обґрунтування будь-якого рішення відштовхується від визначення загальної мети діяльності банку і підпорядковування досягнення цієї мети діяльності всіх його підрозділів за всіма без винятку параметрами.

Даний підхід дозволяє на науковій основі з'ясувати напрями розвитку і необхідні для їх досягнення ресурси, а це, у свою чергу, означає необхідність внутрішньої єдності процесу управління, що надасть можливість досягти максимального фінансового результату, знизити ризики, контролювати ліквідність (виходячи з необхідності максимізації прибутку та мінімізації витрат як з боку активів, так і з боку пасивів). Тобто повинна забезпечуватись єдність усіх аспектів діяльності банку з управління його фінансовими потоками, оскільки жодна фінансова операція, будучи елементом комплексної системи управління, не може реалізовуватись ізольовано одна від одної. Це випливає з того, як зазначає Г. М. Азаренкова, використовуючи термін «інтегрований підхід», «...реалізація інтегрованого підходу (підходу, який передбачає деяку комбінацію відомих методів) пов'язана з необхідністю розгляду послідовності низки питань з управління ресурсним потенціалом комерційного банку в цілому» [1, с. 115].

Отже, виділимо окремі особливості комплексного підходу в управлінні ресурсним потенціалом банку:

- ✦ необхідність врахування в нерозривній єдності істотної участі в отриманні прибутку як активів, так пасивів (управління структурою балансу банку), що обумовлює необхідність врахування рівною мірою як існуючих і потенційних джерел ресурсів, так і, що особливо важливо, напрямів розміщення ресурсів;
- ✦ логічне поєднання та комбінація як традиційних, так і новітніх методів дослідження, що дасть можливість гнучко маневрувати в цілях вибору оптимальних параметрів прибутковості, ліквідності та ступеню ризику;
- ✦ необхідність постійного контролю і моніторингу ринкових параметрів та адекватної цінової політики з метою нейтралізації негативних впливів зовнішнього середовища.

Комплексне врахування як внутрішніх, так і зовнішніх факторів, які чинять суттєвий вплив на діяльність банку, дозволяє мобілізувати зусилля менеджменту на тих, які є найбільш несприятливими та є необхідною передумовою формування ефективної стратегії розвитку. Політика банку повинна розроблятися так, щоб максимізувати дохід і мінімізувати витратність банківських послуг, як з боку активів, так і з боку пасивів. Процес управління повинен характеризуватись внутрішньою єдністю, що дозволить досягти максимального фінансового результату, знизити ризики, контролювати ліквідність.

Аналіз ресурсного потенціалу банку методом коефіцієнтів дозволяє виявити його динаміку без впливу інфляції на статті балансу, що є актуальним на сьогодні для діяльності банківських установ. Аналітичні коефіцієнти дозволяють виявити кількісний взаємозв'язок між складовими ресурсного потенціалу банку та визначити агрегований показник його достатності. Зі зміною економічних умов змінюється і значущість відповідних коефіцієнтів для аналізу, а отже, і їх набір. Перевагою коефіцієнтної оцінки є її оперативність, можливість інтерпретування результатів аналізу шляхом порівняння з нормативним значенням, а також можливість порівняння коефіцієнтів різних банків.

Дослідники в галузі оцінки результативності процесів, що відбуваються в банківській системі, дійшли до висновку про неможливість виділити із кількості результативних показників будь-який один як загальний, придатний для комплексної оцінки [2]. Це пов'язано зі значною і постійно зростаючою кількістю як об'єктів аналізу, так і індикаторів, критеріїв діяльності в умовах зростаючої конкуренції на ринку банківських послуг та розвитком інтеграційних процесів.

Для узагальнюючої комплексної оцінки достатності ресурсного потенціалу банків доцільно використовувати метод середньої геометричної та нормативних значень обраних коефіцієнтів для розрахунку [9]. Він базується на визначенні коефіцієнтів за окремими показниками, коли за одиницю береться найвище значення даного індикатора [10].

При цьому для врахування нормативних значень відібраних показників слід брати за базу для розрахунку нормовані значення обраних коефіцієнтів. Таким чином, для розрахунку показника достатності ресурсного потенціалу (D_{rp}) можна використовувати формулу 1:

$$D_{rp} = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n \frac{K_i}{N_i}}, \quad (1)$$

де K_i – значення i -го коефіцієнта, взятого для розрахунку;

N_i – нормативне значення i -го коефіцієнта, взятого для розрахунку;

n – кількість коефіцієнтів, взятих для розрахунку.

Вибір зазначених коефіцієнтів проведено відповідно до їх репрезентативності та наявності нормативного значення, яке повинне виконуватися. Обмеженням є високий ступінь агрегування вихідних даних та можливість встановлення нормативного значення, що використовуються в даній методиці. Розрахунок показника достатності ресурсного потенціалу банків на прикладі ПАТ Банк «Меркурій» подано в *табл. 1*.

Проведені розрахунки свідчать про те, що достатність ресурсного потенціалу ПАТ Банк «Меркурій» була найвищою в 2012 р. У 2011 р. спостерігається зменшення показника, що свідчить про зниження конкурентних переваг банку та потенційної можливості збільшувати активні операції. Зазначена ситуація викликана кризовими явищами, які спостерігалися в банківській системі у цей період.

З метою прогнозування показника достатності ресурсного потенціалу банку доцільно надати йому динаміч-

ну оцінку. Для цього обчислимо середні значення та середньоквадратичні відхилення всіх коефіцієнтів, обраних за базу для розрахунку. Формула розрахунку матиме такий вигляд (2):

$$D_{rp1} = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n \frac{S_i - \sigma_i}{N_i}}, \quad (2)$$

де D_{rp1} – динамічний показник достатності ресурсного потенціалу банку;

S_i – математичне сподівання для коефіцієнтів;

σ_i – середньоквадратичні відхилення для коефіцієнтів;

N_i – нормативне значення i -го коефіцієнта, взятого для розрахунку.

На основі проведених розрахунків отримуємо значення динамічного показника функціональної достатності ресурсного потенціалу банку 0,542, що свідчить про зменшення показника в прогнозованому періоді.

Таким чином, підбиваючи підсумок, слід зазначити, що для забезпечення конкурентоспроможності банківської системи необхідною умовою повинно бути досягнення функціональної достатності ресурсного потенціалу банку на основі її визначення на етапах формування, управління процесом розміщення та прогнозування. При цьому при визначенні функціональної достатності ресурсного потенціалу необхідно враховувати завдання й функції, які вона повинна виконувати з метою забезпечення фінансової стійкості та конкурентоспроможності банківської системи.

На основі розрахунку показника достатності ресурсного потенціалу банку, який являє собою агреговану величину, можна визначити рівень достатності коштів, якими володіє банк у даний момент часу, та спрогнозувати їх потребу на майбутнє з метою підтримки фінансової стійкості.

Ще одним альтернативним варіантом розрахунку ресурсного потенціалу банку є методика Баканова та Шеремета але дещо модифікована для розрахунку рейтингової оцінки ресурсного потенціалу банку за роками [1, с. 286]. Модифіковану методику та етапи її розрахунку розглянуто нижче.

В основі розрахунку підсумкового показника рейтингової оцінки лежить порівняння банку по кожному показнику складової ресурсного потенціалу тобто (залучені та позичені, власні, технічні, трудові і просторові) з умовним еталонним роком, який має найкращі результати за всіма порівнювани-

Таблиця 1

Розрахунок показника достатності ресурсного потенціалу ПАТ Банк «Меркурій»

Назва показника	Величина показника K_i за роками				
	N_i	2009	2010	2011	2012
1. Норматив адекватності регулятивного капіталу	0,1	0,11	0,11	0,12	0,17
2. Коефіцієнт ефективності використання власних коштів, %	0,5	0,1	0,008	0,01	0,003
3. Коефіцієнт захищеності власного капіталу банку	0,25	0,8	0,65	0,49	0,75
4. Норматив поточної ліквідності	0,4	0,2	0,33	0,3	0,41
5. Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та зобов'язань	0,25	0,1	0,1	0,13	0,16
6. Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та пасивів	0,1	0,09	0,09	0,12	0,14
7. Мультиплікатор капіталу	10	10,91	10,68	8,43	7,3
8. Коефіцієнт питомої ваги МБК отриманих у валюті балансу	0,2	0,1	0,002	0,13	0,04
9. Показник достатності ресурсного потенціалу банків	1,0	0,79	0,9	0,75	0,97

ми показниками (табл. 2). Таким чином, базою відліку для отримання рейтингової оцінки ресурсного потенціалу є не суб'єктивні припущення експертів, що склалися в реальній ринковій конкуренції а найбільш високі результати з усієї сукупності порівнюваних років. Еталоном порівняння як би є самий кращий рік, у якого всі показники найкращі.

Такий підхід відповідає практиці ринкової конкуренції, де кожен банк прагне до того, щоб за всіма показниками діяльності виглядати краще ніж у попередніх роках.

У загальному вигляді алгоритм порівняльної рейтингової оцінки ресурсного потенціалу банку може бути представлений у вигляді послідовності наступних дій.

1. Вихідні дані представляються у вигляді матриці (a_{ij}) , тобто таблиці, де по рядках записані номери показників $(i = 1, 2, 3, \dots, n)$, а по стовпцях – роки $(j = 1, 2, 3, \dots, m)$.

2. По кожному показнику знаходиться максимальне значення та заноситься у стовпець умовного еталонного року $(m + 1)$.

3. Вихідні показники матриці стандартизуються у відношенні відповідного показника еталонного року за формулою:

$$x_{ij} = \frac{a_{ij}}{\max_j a_{ij}}, \quad (3)$$

де x_{ij} – стандартизовані показники ресурсного потенціалу i -го року.

4. Для кожного року, що аналізується значення його рейтингової оцінки (табл. 3) визначається за формулою:

$$R_j = \sqrt{(1-x_{1j})^2 + (1-x_{2j})^2 + \dots + (1-x_{nj})^2}, \quad (4)$$

де R_j – рейтингова оцінка для j -го року;

x_{1j}, x_{2j}, x_{3j} – стандартизовані показники j -го року, що аналізується.

Таблиця 2

Показники для розрахунку рейтингової оцінки ресурсного потенціалу ПАТ Банк «Меркурій»

Показники	Темп приросту		
	01.01.2012	01.01.2013	maximum
<i>Залучені та позичені ресурси</i>			
1. Кошти банків	0,1095	-0,6787	0,1095
2. Кошти юридичних осіб	-0,4004	1,3402	1,3402
3. Кошти фізичних осіб	-0,0973	0,2432	0,2432
4. Ощадні (депозитні) сертифікати, емітовані банком	0	0	0
5. Відстрочені податкові зобов'язання	10,1478	12,4618	12,4618
6. Інші зобов'язання	-0,0068	85,0697	85,0697
7. Усього зобов'язань	-0,0294	0,2619	0,2619
<i>Власні ресурси</i>			
1. Статутний капітал	0,3171	0	0,3171
2. Резерви, капіталізовані дивіденди та інші фонди банку	0,4531	3,9137	3,9137
3. Резерви переоцінки основних засобів	0	0	0
4. Прибуток/Збиток минулих років	0	0	0
5. Прибуток/Збиток поточного року	-0,3588	-0,1278	-0,1278
6. Усього власного капіталу	0,2639	0,4892	0,4892
<i>Технічні ресурси</i>			
1. Комп'ютерів	-0,0235	0,7229	0,7229
2. Серверів	-0,8632	1,2813	1,2813
3. Маршрутизаторів	-0,0233	5,5000	5,5000
4. Комутаторів	-0,1446	1,3099	1,3099
5. Модемів	-0,3941	4,2602	4,2602
6. Принтерів та інших технічних засобів	0,0928	0,6039	0,6039
<i>Трудові ресурси</i>			
1. Отримали вищу освіту різних рівнів, осіб	-0,6281	-0,7556	-0,6281
2. Продовжують навчання, осіб	0,7586	0,0588	0,7586
3. На курсах підвищення кваліфікації при профільних вищих навчальних закладах підвищили професійний рівень, осіб	0,4388	0,0205	0,4388
4. У центрі підготовки спеціалістів банку за різними напрямками банківської діяльності пройшли навчання, осіб	0,2036	-0,1940	0,2036
<i>Просторові ресурси</i>			
1. У системі банку обліковувалось установ	0	0	0

Рейтингова оцінка ресурсного потенціалу ПАТ Банк «Меркурій»

Показники	Стандартизовані показники	
	01.01.2012	01.01.2013
<i>Залучені та позичені ресурси</i>		
1. Кошти банків	1,0000	-6,1982
2. Кошти юридичних осіб	-0,2988	1,0000
3. Кошти фізичних осіб	-0,4001	1,0000
4. Ощадні (депозитні) сертифікати, емітовані банком	0,0000	0,0000
5. Відстрочені податкові зобов'язання	0,8143	1,0000
6. Інші зобов'язання	0,0001	1,0000
7. Усього зобов'язань	-0,1123	1,0000
<i>Власні ресурси</i>		
1. Статутний капітал	1,0000	0,0000
2. Резерви, капіталізовані дивіденди та інші фонди банку	0,1158	1,0000
3. Резерви переоцінки основних засобів у тому числі:	0,0000	0,0000
4. Прибуток / Збиток минулих років	0,0000	0,0000
5. Прибуток / Збиток поточного року	2,8075	1,0000
6. Усього власного капіталу	0,5395	1,0000
<i>Технічні ресурси</i>		
1. Комп'ютерів	-0,0325	1,0000
2. Серверів	-0,6737	1,0000
3. Маршрутизаторів	-0,0042	1,0000
4. Комутаторів	-0,1104	1,0000
5. Модемів	-0,0925	1,0000
6. Принтерів та інші технічні засоби (крім 2006 р.)	0,1537	1,0000
<i>Трудові ресурси</i>		
1. Отримали вищу освіту різних рівнів (2006 р. заочно здобуло вищу освіту)	1,0000	1,2030
2. Продовжують навчання	1,0000	0,0775
3. На курсах підвищення кваліфікації при профільних вищих навчальних закладах підвищили професійний рівень	1,0000	0,0467
4. У центрі підготовки спеціалістів банку за різними напрямками банківської діяльності пройшли навчання	1,0000	-0,9528
<i>Просторові ресурси</i>		
1. У системі банку обліковувалось установ	0,0000	0,0000
Рейтингова оцінка для j-го року	4,7114	7,9011

5. Роки упорядковуються (ранжуються) у порядку зниження рейтингової оцінки.

Найвищий рейтинг має рік з мінімальним значенням порівняльної оцінки тобто 2011 р., отриманої за формулою (4). Для застосування даного алгоритму на практиці ніяких обмежень на кількість порівнюваних показників та років не накладається.

Викладений алгоритм отримання рейтингової оцінки ресурсного потенціалу може застосовуватися для порівняння банків в динаміці.

У нашому випадку вихідні показники табл. 2 розраховуються як темпових коефіцієнти приросту: дані на кінець одного року віднімаються, а потім і діляться на значення відповідного показника на попередній період а (або іншої бази порівняння). Таким чином, отримуємо не тільки оцінку поточного ресурсного потенціалу банку на певну дату,

але і оцінку його зусиль і здібностей по зміні цього стану в динаміці, на перспективу. Така оцінка є надійним вимірником зростання ресурсного потенціалу в даній галузі діяльності. Вона також визначає більш ефективний рівень використання ресурсів.

Можливе включення в табл. 2 одночасно як моментних, так і темпових показників (тобто подвоєння кількості вихідних показників), що дозволяє отримати узагальнену рейтингову оцінку, яка характеризує як стан, так і динаміку діяльності банку.

Дані табл. 2 можуть бути розширені за рахунок включення до неї додаткових показників із балансів і консолідованих звітностей, що представляються банками контролюючим органам, з форм статистичної звітності та з інших джерел.

ВИСНОВКИ

Отже, особливістю пропонованої системи показників є те, що всі вони мають однакову спрямованість. Це означає, що чим вище його темп зростання, тим кращий ресурсний потенціал оцінюваного банку. Тому при розширенні пропонованої системи за рахунок включення в неї нових показників необхідно не порушувати цю вимогу. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Азаренкова Г. М.** Фінансові потоки в системі економічних відносин : монографія / Г. М. Азаренкова. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2006. – 326 с.
2. **Алілуйко М. С.** Особливості формування залучених ресурсів банками України в сучасних умовах / М. С. Алілуйко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – № 21(18). – С. 120 – 124.
3. **Банківські операції** : підручник / За ред. В. І. Міщенко, Н. Г. Слав'янської. – К. : Знання, 2006. – 727 с.
4. **Васюренко О. В.** Банківський менеджмент : посібник / О. В. Васюренко. – К. : Видавничий центр «Академія», 2001. – 320 с.
5. **Гончаров С. М.** Тлумачний словник економіста / С. М. Гончаров, Н. Б. Кушнір / За ред. проф. С. М. Гончарова. – Рівне : НУВГП, 2009. – 264 с.
6. **Дубовик О. В.** Маркетинг у банку : навчальний посібник / О. В. Дубовик, С. М. Бойко. – К. : Алерта, 2007. – 275 с.
7. **Козьменко С. М.** Стратегічний менеджмент банку: навчальний посібник / С. М. Козьменко, Ф. І. Шпиг, І. В. Волошко. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. – 734 с.
8. **Копилюк О. І.** Застосування комплексного підходу в управлінні ресурсним потенціалом банку / О. І. Копилюк, О. М. Музичка // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. – № 6 (85). – С. 101 – 105.

9. Стратегічне управління : підручник / О. М. Тищенко, Т. М. Хміль, С. К. Василик. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2009. – 280 с.
10. **Фінансово-банківська статистика** : навч. посібник / П. Г. Васьків, П. І. Пастер, В. П. Сторожук. – К. : Либідь, 2007. – 512 с.

REFERENCES

- Azarenkova, H. M. *Finansovi potoky v systemi ekonomichnykh vidnosyn* [Financial flows in the system of economic relations]. Kharkiv: INZHEK, 2006.
- Aliluiko, M. S. "Osoblyvosti formuvannya zaluchenykh resursiv bankamy Ukrainy v suchasnykh umovakh" [Features of formation resources mobilized by banks in Ukraine today's environment]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 21 (18) (2011): 120-124.
- Bankivski operatsii* [Banking operations]. Kyiv: Znannia, 2006.
- Dubovyk, O. V., and Boiko, S. M. *Marketynh u banku* [Marketing in the bank]. Kyiv: Alerta, 2007.
- Honcharov, S. M., and Kushnir, N. B. *Tlumachnyi slovnyk ekonomista* [Dictionary of Economics]. Rivne: NUVHP, 2009.
- Kozmenko, S. M., Shpyh, F. I., and Voloshko, I. V. *Stratehichnyi menedzhment banku* [Strategic management of the bank]. Sumy: Universytetska knyha, 2008.
- Kopyliuk, O. I., and Muzychka, O. M. "Zastosuvannya kompleksnoho pidkhodu v upravlinni resursnym potentsialom banku" [The use of an integrated approach to the management of the resource potential of the bank]. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, no. 6 (85) (2009): 101-105.
- Tyshchenko, O. M., Khmil, T. M., and Vasylyk, S. K. *Stratehichne upravlinnia* [Strategic Management]. Kharkiv: INZHEK, 2009.
- Vasiurenko, O. V. *Bankivskiy menedzhment* [Bank management]. Kyiv: Akademiia, 2001.
- Vashkiv, P. H., Paster, P. I., and Storozhuk, V. P. *Finansovo-bankivska statystyka* [Financial and Banking Statistics]. Kyiv: Lybid, 2007.

УДК 658.7

ОБҐРУНТУВАННЯ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ

© 2014 БОНДАРЕНКО О. С.

УДК 658.7

Бондаренко О. С. Обґрунтування наукових підходів до визначення фінансових потоків

Метою статті є обґрунтування сутності фінансових потоків та доцільності управління ними в логістичних системах. За результатами дослідження розмежовано поняття «грошовий потік» і «фінансовий потік», виділено наукові підходи до визначення сутності фінансових потоків, викремлено їх переваги та недоліки. Запропоновано визначення фінансових потоків на основі контент-аналізу. Перспектива подальших досліджень полягає в розробці механізмів управління фінансовими потоками в логістичних системах на основі використання концепцій логістики та фінансового менеджменту, що забезпечить тісну взаємодію елементів логістичної системи, видів логістичних потоків та врахування впливу ризиків.

Ключові слова: фінансовий потік, логістична система, контент-аналіз.

Рис.: 3. **Табл.:** 6. **Бібл.:** 27.

Бондаренко Олена Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент, докторант, кафедри фінансів, Київський національний університет технологій та дизайну (вул. Немировича-Данченка, 2, Київ, 01011, Україна)

E-mail: e_vedbo@mail.ru

УДК 658.7

Бондаренко Е. С. Обоснование научных подходов к определению финансовых потоков

Целью статьи является обоснование сущности финансовых потоков и целесообразности управления ими в логистических системах. По результатам исследования разграничены понятия «денежный поток» и «финансовый поток», выделены научные подходы к определению сущности финансовых потоков, обоснованы их преимущества и недостатки. Предложено определение сущности финансовых потоков на основе проведения контент-анализа. Перспектива последующих исследований заключается в разработке механизмов управления финансовыми потоками в логистических системах на основе использования концепций логистики и финансового менеджмента, которые обеспечивают тесное взаимодействие элементов логистической системы, видов логистических потоков и учет влияния рисков.

Ключевые слова: финансовый поток, логистическая система, контент-анализ.

Рис.: 3. **Табл.:** 6. **Библ.:** 27.

Бондаренко Елена Сергеевна – кандидат экономических наук, доцент, докторант, кафедра финансов, Киевский национальный университет технологий и дизайна (ул. Немировича-Данченка, 2, Киев, 01011, Украина)

E-mail: e_vedbo@mail.ru

UDC 658.7

Bondarenko O. S. Justification of Scientific Approaches to Identification of Financial Flows

The goal of the article is justification of essence of financial flows and expediency of managing them in logistics systems. By the result of the studies the article distinguishes "cash flow" and "financial flow" notions, marks out scientific approaches to determination of the essence of financial flows and justifies their advantages and shortcomings. The article offers determination of essence of financial flows on the basis of content analysis. The prospect of further studies lies in development of mechanisms of financial flows management in logistics systems on the basis of use of concepts of logistics and financial management, which ensure close interaction of elements of the logistics system, types of logistics flows and risk influence accounting.

Key words: financial flow, logistics system, content analysis.

Рис.: 3. **Табл.:** 6. **Библ.:** 27.

Bondarenko Olena S. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Candidate on Doctor Degree, Department of Finance, Kyiv National University of Technologies and Design (vul. Nemirovycha-Danchenka, 2, Kyiv, 01011, Ukraine)

E-mail: e_vedbo@mail.ru